

Research Paper

The structural relationships of problem solving skills and spiritual intelligence with internet addiction tendency according mediating role of rumination

Fatemeh Hazratbegi¹, Parviz Asgari², Behnam Makvandi³, Amin Koraei⁴

1. Ph.D Student in Educational Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.
2. Professor, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.
3. Associate Professor, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.
4. Assistant Professor, Department of Counseling, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

Citation: Hazratbegi F, Asgari P, Makvandi B, Koraei A. The structural relationships of problem solving skills and spiritual intelligence with internet addiction tendency according mediating role of rumination. J of Psychological Science. 2022; 21(114): 1251-1263.

URL: <https://psychologicalscience.ir/article-1-1307-fa.html>

ORCID

doi [10.52547/JPS.21.114.1251](https://doi.org/10.52547/JPS.21.114.1251)

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Problem solving skills,
spiritual intelligence,
internet addiction,
rumination,
Tehran

Background: The results of research indicate that the Internet addiction, as an impulse control disorder and maladaptive pattern of Internet use, leads to significant disruption in cognitive, academic and occupational problems in a person's life. In addition, the rumination or thoughts that the individual has repeatedly in their mind about negative feelings and events might lead to catastrophizing. Although many studies have focused on problem - solving strategies and spiritual intelligence as preventative skills to improve coping with traumatic events, there is a research gap in the context of investigating these variables.

Aims: The purpose of this study was to assess the relationships of problem solving skills and spiritual intelligence with the tendency to Internet addiction according the mediating role of rumination.

Method: Using descriptive-correlation study, 353 Internet users (19-35 year old) were selected randomly. The evaluation of the proposed model was done by modeling structural equations. Computer and SPSS and lisrel software were used for statistical calculations and analysis.

Results: The research results showed that the research model fits well. The results of Pearson correlation coefficient test showed that there is a negative and significant relationship between the variables of problem solving skills and spiritual intelligence on the rate of Internet addiction ($p < 0.01$).

Conclusions: Internet addiction has different behavioural correlates such as problem solving and spiritual intelligence that can be moderated by various process.

Received: 04 Jun 2021
Accepted: 08 Sep 2021
Available: 23 Aug 2022

* **Corresponding Author:** Parviz Asgari, Professor, Department of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

E-mail: Askary47@yahoo.com

Tel: (+98) 9161116182

2476-5740/ © 2021 The Authors. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Using the Internet makes some people highly dependent on it. This is known as Internet Today, the Internet has become an integral part of modern life, and its remarkable growth has become undeniable. While most people use the Internet without its negative effects, in some people this use becomes abusive and creates problems in their lives because the Internet in terms of the breadth of topics, variety of content, up-to-date information, anonymity. In it and the exploitation of audio-visual attractions, has attracted a large audience, one of the prominent phenomena and in fact the consequence of misuse is the Internet addiction, which itself causes mental and personality problems in people (Arsalan and Kipper, 2018).

Research shows that excessive use of the Internet leads to a kind of dependency and in severe cases causes the daily life of users. This dependence gradually becomes a habit and as a result leads to a kind of addiction in users. In a way, people spend a lot of time using the Internet and feel anxious and restless when they do not have access to the Internet (Dunga and Zindai, 2018). Studies have shown that the prevalence of Internet addiction in the age group of 15 to 19 years is higher and several times higher than other age groups (Liang et al., 2016). Internet addiction can cause many harms to a person, including psychological, physical, family, educational and occupational harms. Which can be referred to as depression, social phobia and violence (Milioni et al., 2015).

Problem solving skills and spiritual intelligence have been found to be effective in Internet addiction and reducing and avoiding addiction. But no comprehensive research has been done in this area. On the other hand, rumination can also play an important role in strengthening or reducing Internet addictive behaviors and by creating synergies with problem-solving skills and spiritual intelligence, they can play a key role in predicting the level of Internet trust among individuals. Therefore, people who have low tolerance and are not able to solve their problems have low spiritual intelligence. They turn to the

Internet to escape these problems and because the Internet is so pervasive in today's life, they quickly become addicted to it. Therefore, identifying the effects that these variables can have on reducing or increasing Internet addiction seems to be very important and necessary. Therefore, studying it is a great concern for the researcher.

Method

The present research method is applied in terms of purpose and in terms of implementation; method is descriptive-correlation of structural equations. The statistical population of the study consisted of 19 to 35 years old Internet users at the University of Tehran in the center of 4700 people. By simple random sampling method, the sample size of the present study was 353 people. The sample size was confirmed based on the number of research variables and the statistical model, because in structural equations, the number of parameters is calculated according to the number of direct paths, the number of exogenous variables and the number of error variances. According to Klein (1998), at least 5 to 10 subjects are required to test the model for each parameter calculated. Of course, in the research, more than 10 participants can be considered for each parameter, so that the number of selected samples is sufficient to test the model. The main collection tools in this study were the following questionnaires.

Internet Addiction Questionnaire: The Internet Addiction Questionnaire was developed by Kimberly Young in 1988 and has been widely acclaimed for measuring Internet addiction. This questionnaire determines whether excessive use of the Internet has affected various aspects of a person's life. This questionnaire has 20 questions and its purpose is to measure the level of Internet addiction in different people. Its response spectrum is in the form of Likert and has five degrees. How to score these five options is rarely, sometimes, often, most often and always scored from 1 to 5. Therefore, in order to obtain the total score of the questionnaire, we add the scores given by the respondent to each of the questionnaire questions. The obtained score is the total score of the questionnaire and will have a range of 20 to 100. This is a standard questionnaire and its validity and reliability have been reported in previous studies with

Cronbach's alpha of 0.90. The Persian version of this scale has also been used in Iran and its reliability has been confirmed with Cronbach's alpha of 0.81 and Ghasemzadeh with Cronbach's alpha of 0.88 (quoted by Bahri et al., 2011). In the present study, the reliability of the test was calculated to be 0.85 using Cronbach's alpha.

King (2008) questionnaire was used to collect information in the field of spiritual intelligence. This questionnaire has 24 questions that in order to answer it, a range of five Likert options is used. The Hepner (1982) questionnaire was used to collect information in the field of problemsolving skills. This questionnaire has 35 questions that have a five-point Likert scale for answering the questions. Data collection in the field of rumination was also done by Yousef (2004) 48-item questionnaire, which was set

in the form of a 5-point Likert questionnaire. Finally, Yang (1998) 30-item questionnaire was used to collect information in the field of Internet addiction. The reliability of the questionnaires in the research (Rifat, 1400) was reported to be 0.884, 0.859, 0.843 and 0.861, respectively.

PLS and SPSS computers and software were used for statistical calculations and analysis.

Results

Descriptive indicators of research variables are reported in the table below. The results obtained from the test of skewness and elongation of research variables indicate that all variables are between (2 to 2-) so parametric statistics can be used to measure them.

Table 1. Mean, standard deviation, skewness and elongation of research variables

Variable	Average	sd	Crooked	stretched
Problem Solving	35.86	6.79	0.38	-0.41
Spiritual Intelligence	36.44	5.25	0.14	-0.14
Tendency to addiction	23.75	4.39	0.12	-0.38
Rumination	24.38	6.86	-0.08	0/40

To determine the relationship between variables, the correlation coefficient between the case variables The

research was calculated and its results are shown in Table 2:

Table 2. Correlation between research variables

	Rumination	Tendency to addiction	Spiritual Intelligence	Problem Solving
Problem Solving	** -0.152	** -0.617	** 0.686	1
Spiritual Intelligence	** -0.215	** -0.579	1	-
Tendency to addiction	-0.127	1	-	-
Rumination	1	-	-	-

The results of unequivocal correlation of the research showed that there is a negative and significant relationship between problem solving skills and rumination. There is a significant relationship between rumination and Internet addiction. There is also a significant relationship between problem solving approach and Internet addiction with the mediating role of rumination.

The results showed that there is a significant negative relationship between problem solving skills and rumination. There is a significant relationship between rumination and Internet addiction. There is also a significant relationship between problem solving approach and Internet addiction with the mediating role of rumination.

Direct effects

Before evaluating the structural equation modeling assumptions, the normality of the data distribution was calculated using the Kolmogorov-Smirnov test. Z values for addiction tendency (0.682); Problem solving skills (0.708); Spiritual intelligence (0.634); Ruminants (0.598) were obtained, all of which have a significance level higher than 0.05 and indicate the normal distribution of data. Tolerance index and VIF or inflation variance have been used to check for non-alignment between independent variables. Tolerance index and variance inflation were 0.714 and 1.130, respectively, which shows that the assumption of non-alignment of independent variables has been observed. The result of calculating the Watson

camera test was 1.885, which shows that the assumption of error independence is also established among the research data. Also, to examine the Pert data, the Mahalanobyc distance value has been reported for the present study. Thus, a minimum of 0.512, a maximum of 15.241, an average of 5.69 and a standard deviation of 2.34 show that the maximum value in the data file is not out of the critical value

range. In other words, the information about none of the participants did not form multivariate portraits, and therefore to analyze the data, information about all the participants was performed. After reviewing and confirming the assumptions, the model analysis was performed. Model fit indices are calculated and summarized in the table:

Table 3. Fit indicators from data analysis

	Optimal amount	Fit index
Proper fit	<3.00	χ^2/df
Proper fit	>0.90	GFI (Goodness of Fit Index)
Proper fit	>0.90	AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index)
Proper fit	<0.05	RMR (Root Mean square Residual)
Proper fit	>0.90	NFI (Normed Fit Index)
Proper fit	>0.90	IFI (Incremental Fit Index)
Proper fit	>0.90	CFI (Comparative Fit Index)
Proper fit	<0.08	RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation)

The results of Table 3 show that the RMSEA value was less than 0.08, which indicates that the mean squared error of the model is appropriate and the model is acceptable. Also, the ratio of chi-square to the degree of freedom is less than 3. Adjusted fitness index or GFI was less than 0.90 and good fitness

index adjusted or AGFI was obtained. The value of the mentioned indicators was less than 0.9, which shows that the model of the present study has a good fit. Table 4 deals with the direct effect of research variables.

Table 4. The direct effect of problem solving skills, spiritual intelligence and rumination on the tendency to Internet addiction

Estimation of variables	Standardized parameter	Standard estimation error
Direct effect of problem solving on: rumination	0.61**	0.001
Direct effect of problem solving on: Internet addiction	0.52**	0.001
The direct effect of spiritual intelligence on: rumination	0.53**	0.001
The direct effect of spiritual intelligence on: Internet addiction	0.47**	0.001
The direct effect of rumination on Internet addiction	0.51**	0.001

Indirect effects

According to the obtained results, the indirect effect of spiritual intelligence on Internet addiction through

rumination is significant. Accordingly, hypotheses about indirect effects are accepted.

In the following, Table 5 examines the indirect paths of the variables to each other.

Table 5. Estimation of indirect effect coefficients of variables

Estimation of variables	Standardized parameter	Standard estimation error
Indirect effect of spiritual intelligence on Internet addiction with mediating role of rumination	0.46*	0.05

Assess the fit or fit of the model

It is possible to judge the suitability of a model with several indicators. Therefore, the strength and power of these indicators should be examined. The result of the multiplicity of indicators is that different articles offer different indicators and even the well-known software versions of structural equation analysis

(EQS, LISREL, AMOS) offer a large number of fitness indicators. This can be important for the researcher in several ways to select the appropriate fit index of the model.

Conclusion

In general, the results showed that there is a negative and significant relationship between problem-solving variables and spiritual intelligence on the rate of Internet addiction, i.e., with increasing the amount of these variables, the rate of Internet addiction decreases.

The results also showed that rumination increases the rate of Internet addiction, so a person turns to the Internet to get rid of mental and nervous stress.

Citing the relationship between the mentioned variables, studies similar to the present study were mentioned.

The results of Seydan and Rahmani (1398) citing the results of this study indicate that problem-solving skills training has a significant effect on reducing Internet addiction in the experimental group.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This article is taken from the PhD of the first author in the field of psychology at the Islamic Azad University, Ahvaz Branch

Funding: This research is in the form of a doctoral dissertation without financial support.

Authors' contribution: All authors of the article participated in the research process, i.e., data collection and analysis.

Conflict of interest: The first author is the main researcher of this research. The second author is the supervisor and the third and fourth authors are the advisory professors of the dissertation.

Acknowledgments: Thanks to the consultants and supervisors and all the loved ones who helped in the data collection process who conducted this research.

روابط ساختاری مهارت‌های حل مسئله و هوش معنوی با گرایش به اعتیاد به اینترنت به توجه نقش میانجی نشخوار فکری

فاطمه حضرت‌بگی^۱، پرویز عسگری*^۲، بهنام مکوندی^۳، امین کرابی^۴

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

۲. استاد، گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

۳. دانشیار، گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

۴. استادیار، گروه مشاوره، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

چکیده

مشخصات مقاله

کلیدواژه‌ها:

مهارت‌های حل مسئله،

هوش معنوی،

اعتیاد به اینترنت و نشخوار فکری،

تهران

زمینه: نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که اعتیاد به اینترنت، به عنوان یک اختلال کنترل تکانه و الگوی سازش نایافته استفاده از اینترنت، منجر به ناراحتی قابل توجه می‌شود و مشکلات شناختی، تحصیلی و شغلی در زندگی فرد ایجاد می‌کند. همچنین نشخوار فکری یا افکاری که فرد به طور مکرر در احساسات و رخدادهای منفی در ذهن می‌پروراند، ممکن است به فاجعه‌انگاری در ذهن آنان منجر شود. هرچند پژوهش‌های زیادی به راهبردهای حل مسئله و هوش معنوی به عنوان مهارت‌های پیشگیرانه برای بهبود توانش‌های کنار آمدن با رویدادهای آسیب‌زا تأکید داشته‌اند، اما در زمینه بررسی این متغیرها در بین جامعه مورد نظر شکاف تحقیقاتی وجود دارد.

هدف: هدف پژوهش حاضر بررسی روابط ساختاری مهارت‌های حل مسئله و هوش معنوی با گرایش به اعتیاد به اینترنت با توجه به نقش میانجی گر نشخوار فکری بود.

روش: در قالب یک پژوهش توصیفی - همبستگی از بین دانشجویان ۱۹ تا ۳۵ ساله کاربر اینترنت، ۳۵۳ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه مهارت‌های حل مسئله هینر (۱۹۸۲)، هوش معنوی کینگ (۲۰۰۸)، اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۸) و نشخوار فکری یوسف (۱۳۸۳) گردآوری شد. داده‌ها با استفاده از روش آماری معادلات ساختاری و از طریق نرم‌افزارها SPSS-24 و Lisrel-8/8 مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد مدل پژوهش برازش خوبی دارد. نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان داد بین متغیرهای مهارت‌های حل مسئله و هوش معنوی با میزان اعتیاد به اینترنت رابطه منفی و معناداری وجود دارد ($p < 0/01$).

نتیجه‌گیری: اعتیاد به اینترنت دارای همبسته‌های رفتاری مختلف نظیر حل مسئله و هوش معنوی است که می‌تواند توسط فرآیندهای مختلف تعدیل شود.

دریافت شده: ۱۴۰۰/۰۴/۰۳

پذیرفته شده: ۱۴۰۰/۰۶/۱۷

منتشر شده: ۱۴۰۱/۰۶/۰۱

* نویسنده مسئول: پرویز عسگری، استاد، گروه روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

رایانامه: Askary47@yahoo.com

تلفن: ۰۹۱۶۱۱۱۶۱۸۲

مقدمه

در گستره فعلی، اینترنت بخشی از زندگی روزمره است و رشد قابل توجه آن غیر قابل انکار شده است. درحالی که بیشتر افراد از اینترنت بدون اثرات منفی آن استفاده می‌کنند، در برخی از افراد این استفاده تبدیل به سوءاستفاده می‌شود. با توجه به اینکه، اینترنت به لحاظ گستردگی موضوعات، تنوع مطالب، به روز بودن اطلاعات، گمنامی در آن و بهره برداری از جاذبه‌های سمعی و بصری، مخاطبان زیادی را به خود جلب کرده است، یکی از پدیده‌های نامطلوب آن، اعتیاد به اینترنت است. این پیامدهای منفی باعث ایجاد مشکلات روانشناختی متنوع در افراد می‌شود (ارسلان و کپیر، ۲۰۱۸). بررسی‌ها نشان داده است که شیوع گرایش به اعتیاد به اینترنت در گروه سنی ۱۵ تا ۱۹ سال در مقایسه با سایر گروه‌های سنی بیشتر است (لیانگ و همکاران، ۲۰۱۶). علاوه بر این، استفاده مفرط از اینترنت، موجب وابستگی و در مواقع شدید موجب روزمرگی کاربران می‌شود. بر همین اساس، افراد زمان زیادی را به استفاده از اینترنت اختصاص می‌دهند و در مواقع عدم دسترسی به اینترنت، احساس اضطراب و بی‌قراری می‌کنند (دونگا و زیندای، ۲۰۱۸).

یکی از متغیرهای مرتبط با استفاده افراد از اینترنت، راهبرد حل مسئله است. حل مسئله شامل پنج گام است: ادراک خویشتن؛ تعریف مسئله؛ تهیه فهرستی از راه‌حل‌های مختلف؛ تصمیم‌گیری درمورد مناسب‌ترین راه‌حل و امتحان کردن راه‌حل انتخابی (برادر، ۱۳۹۸). افراد در هنگام برنامه‌ریزی برای مواجهه با مشکلات زندگی از حل مسئله استفاده می‌کنند. این فرآیند سبب می‌شود که توجه، ادراک، حافظه و سایر فرآیندهای پردازش اطلاعات به صورت هماهنگ برای دستیابی به هدف برانگیخته شوند. بنابراین، مهارت حل مسئله حتی درمورد تکالیف و مسائلی که ساختار روشن و تعریف شده‌ای دارند، به‌عنوان یکی از پیچیده‌ترین شکل‌های رفتار آدمی تلقی می‌شود (سیدانو رحمانی، ۱۳۹۷). علاوه بر این، آثار پیشگیرانه و درمانی حل مسئله بر بهبود و کارآمدی توانش‌های مقابله با رویدادهای آسیب‌زا مورد تأیید قرار گرفته است (مسر و همکاران، ۲۰۱۸).

از سوی دیگر، هوش معنوی به‌عنوان یکی از مفاهیم جدید هوش، دربردارنده نوعی سازگاری و رفتار حل مسئله است. زوهر (۲۰۰۰) معتقد بود که هوش معنوی موجب بهره‌گیری اطلاعات معنوی در حل مشکلات روزانه می‌شود. هوش معنوی بیانگر مجموعه‌ای از توانایی‌ها و ظرفیت‌ها و

منابع معنوی است که کاربر است آن‌ها موجب افزایش انطباق‌پذیری می‌شود (معلمی و همکاران، ۱۳۹۵). افراد دارای هوش معنوی بالا انعطاف‌پذیری، خودآگاهی، ظرفیت الهام و شهود، دیدگاه کل به جهان هستی بیشتری دارند که در جستجوی پاسخ برای پرسش‌های بنیادی زندگی است (حمید و همکاران، ۱۳۹۲). هوش معنوی به افراد اجازه می‌دهد تا آنجایی که ممکن است موقعیت را برای بهتر شدن تغییر و اداره کنند (افشار و همکاران، ۱۳۹۴).

افزون بر موارد فوق، رگه‌های نشخوار فکری و داشتن یک ذهن باز که تحمل عدم قطعیت، تناقضات و ابهامات را دارد، برای رشد هوش معنوی مفید است. درحالی که وجود سیستم اعتقادی انعطاف‌ناپذیر و بسته ممکن است مانع رشد هوش معنوی در افراد شود. بنابراین، نشخوار فکری به‌عنوان یک فرآیند فرانشاختی با تمرکز بیش‌ازحد بر افکار تکراری مشخص می‌شود که ناشی از تلاش برای فرونشانی ذهنی بیشتر با آن افکار می‌شود (لیوران و همکاران، ۲۰۱۱). نشخوار فکری به افکاری اشاره می‌کند که فرد به طور مکرر در ارتباط با احساسات و رخدادهای منفی در ذهن می‌پروراند. فاجعه‌انگاری فکر کردن به وحشتناک و مصیبت بار بودن اتفاق رخ داده می‌باشد (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۸).

در این راستا، مطالعات متعدد نشان دهنده تأثیر مستقیم مهارت‌های حل مسئله، هوش معنوی و نشخوار فکری بر گرایش به اعتیاد به اینترنت است. طبق این مطالعات، حضرت بیگی و همکاران (۱۳۹۹) نشان دادند که اثر غیرمستقیم هوش معنوی بر اعتیاد به اینترنت معنادار است. برادر (۱۳۹۸) توانست اثر پیش‌بینی کننده حل مسئله و مشکلات بین فردی را در اعتیاد به اینترنت به تأیید برساند. در مطالعه هاشمی و همکاران (۱۳۹۸) اثر غیرمستقیم نشخوار فکری بر اعتیاد به اینترنت مثبت و معنی‌دار بود. سیدان و رحمانی (۱۳۹۸) تأثیر آموزش مهارت حل مسئله بر کاهش اعتیاد به اینترنت را نشان دادند. گودرزی و حیدری (۱۳۹۵) نشان دادند که بین اعتیاد به اینترنت با هوش هیجانی و معنوی رابطه وجود دارد. همچنین رومانو و همکاران (۲۰۱۴) در مطالعه خود دریافتند که عامل اصلی و اساسی در ابتلای افراد به اعتیاد و وابستگی به اینترنت، آشفتگی و پریشانی فکری و هیجانی و عدم توانایی در بهره‌گیری از راهبردهای مناسب و مثبت تنظیم فکری و هیجانی است.

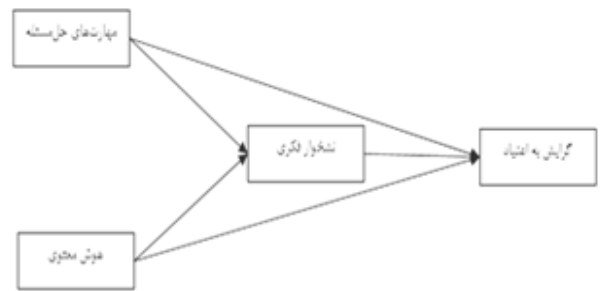
شود تا برای آزمودن مدل، تعداد نمونه انتخاب شده کفایت لازم را داشته باشد.

(ب) ابزار

پرسشنامه اعتیاد به اینترنت^۱: پرسشنامه اعتیاد به اینترنت در سال ۱۹۸۸ توسط کیمبرلی یانگ ساخته شد و در زمینه سنجش اعتیاد به اینترنت مورد استقبال بسیاری قرار گرفت. این پرسشنامه تعیین می‌کند که آیا استفاده بیش از حد از اینترنت بر جنبه‌های مختلف زندگی فرد اثر گذاشته است یا خیر. این پرسشنامه دارای ۲۰ سؤال است و هدف آن سنجش میزان اعتیاد به اینترنت در افراد مختلف می‌باشد. طیف پاسخدهی آن به صورت لیکرت بوده و دارای پنج درجه می‌باشد. نحوه امتیازدهی به این پنج گزینه به صورت بندرت، گاهی اوقات، اغلب، بیشتر اوقات و همیشه از ۱ تا ۵ نمره گذاری می‌شود. بنابراین برای بدست آوردن امتیاز کلی پرسشنامه حاصل جمع امتیازات داده شده توسط پاسخ دهنده به تک تک سؤالات پرسشنامه را با هم جمع می‌کنیم. نمره بدست آمده نمره کلی پرسشنامه بوده و دامنه‌ای از ۲۰ تا ۱۰۰ را خواهد داشت. این پرسشنامه استاندارد است و روایی و پایایی آن در مطالعات قبلی با آلفای کرونباخ ۰/۹۰ گزارش شده است. نسخه فارسی این مقیاس در ایران نیز مورد استفاده قرار گرفته و راستی زایی پایایی آن را با آلفای کرونباخ ۰/۸۱ و قاسم‌زاده با آلفای کرونباخ ۰/۸۸ تأیید کرده‌اند (به نقل از بحری و همکاران، ۱۳۹۰). در پژوهش حاضر، پایایی آزمون با استفاده از آلفای کرونباخ، ۰/۸۵ محاسبه شد.

پرسشنامه هوش معنوی کینگ^۲: به منظور جمع‌آوری اطلاعات در حوزه هوش معنوی از پرسشنامه کینگ (۲۰۰۸) استفاده گردید. این پرسشنامه دارای ۲۴ سؤال می‌باشد که به منظور پاسخگویی به آن از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت بهره گرفته می‌شود. در مطالعه ای که توسط (رقیب و همکاران، ۱۳۸۹) در ارتباط با اعتبار یابی مقیاس هوش معنوی کینگ در دانشجویان دانشگاه اصفهان صورت گرفت، پایایی این مقیاس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ بررسی شد. روایی این مقیاس توسط روانشناسان مورد تأیید قرار گرفته شد. به جهت برآورد روایی همگرایی پرسشنامه تجربی معنوی غباری نیز به صورت همزمان استفاده شد که ضرایب همبستگی در این پرسشنامه ۰/۶۶ به دست آمد. برای محاسبه روایی سازه

با توجه به مرور مطالب، اعتیاد به اینترنت می‌تواند مشکلات جدی تحصیلی برای کاربران آن ایجاد کند. همچنین، امروزه با گسترش دهکده جهانی و همچنین فناوری شبکه‌های اجتماعی، میزان اعتیاد به اینترنت در جوانان افزایش داشته است. این پیامدها می‌تواند آسیب‌های روانشناختی زیادی را ایجاد کند. از سوی دیگر، با توجه به این که در دانش نظری پژوهشگران، به بررسی مهارت‌های حل مسئله و هوش معنوی با گرایش به اعتیاد به اینترنت با نقش میانجی نشخوار فکری پرداخته نشده است، لذا پژوهش حاضر به دنبال بررسی روابط ساختاری مهارت‌های حل مسئله و هوش معنوی با گرایش به اعتیاد به اینترنت، با توجه به نقش میانجی نشخوار فکری در قالب مدل مفهومی زیر می‌باشد:

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش

الف) طرح پژوهش و شرکت‌کنندگان: روش تحقیق حاضر از لحاظ هدف بنیادی و از لحاظ شیوه اجرا توصیفی - همبستگی از نوع معادلات ساختاری است. جامعه آماری پژوهش را دانشجویان ۱۹ تا ۳۵ ساله کاربر اینترنت در دانشگاه تهران مرکز به تعداد ۴۷۰۰ نفر تشکیل دادند. به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده حجم نمونه پژوهش حاضر ۳۵۳ نفر تعیین شد. حجم نمونه براساس تعداد متغیرهای پژوهش و مدل آماری مورد تأیید قرار گرفت زیرا در معادلات ساختاری، با توجه به تعداد مسیرهای مستقیم، تعداد متغیرهای برون‌زاد و تعداد واریانس‌های خطا، تعداد پارامتر محاسبه می‌گردد. با در نظر گرفتن پیشنهاد کلین (۱۹۹۸)، به ازاء هر پارامتر محاسبه شده برای آزمودن مدل دست کم نیاز به ۵ تا ۱۰ آزمودنی وجود دارد. البته در پژوهش می‌توان به ازاء هر پارامتر بیش از ۱۰ شرکت‌کننده در نظر گرفته

^۱. Internet Addiction Questionnaire

^۲. King Spiritual Intelligence Questionnaire

جمع‌آوری اطلاعات در حوزه اعتیاد به اینترنت از پرسشنامه ۳۰ سؤالی یانگ (۱۹۹۸) استفاده گردید. با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ پایایی پرسشنامه برابر با ۰/۸۶۱ گزارش شد و همچنین روایی پرسشنامه هم مورد تأیید صاحب‌نظران قرار گرفت. جهت سنجش پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ^۳ استفاده شده است. در این پژوهش برای برآورد پایایی پرسشنامه‌ها در یک آزمایش مقدماتی^۴، ابتدا تعداد ۳۰ نفر از کارکنان گروه نمونه به صورت تصادفی انتخاب گردید و پرسشنامه‌ها در بین آنان توزیع سپس جمع‌آوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در پژوهش حاضر، پایایی آزمون با استفاده از آلفای کرونباخ، ۰/۸۶ محاسبه شد.

پس از گردآوری اطلاعات به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های پژوهش از بررسی فرضیه‌های پژوهش در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. در سطح آمار توصیفی از شاخص‌هایی همچون جداول و نمودارهای توزیع فراوانی و در سطح استنباطی از آزمون‌های کالموگروف-اسمیرونوف و روش آلفای کرونباخ، همبستگی پیرسون، رگرسیون چند متغیره از نوع معادلات ساختاری انجام شد. همچنین برای محاسبات و تحلیل‌های آماری از رایانه و نرم‌افزارهای SPSS-25 و Lisrel-8/8 استفاده شد.

یافته‌ها

شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول زیر گزارش شده است. نتایج به دست آمده از آزمون کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش حاکی از آن است که تمامی متغیرها بین (۲ تا -۲) قرار دارند بنابراین می‌توان از آمار پارامتریک برای اندازه‌گیری آن‌ها استفاده نمود.

مقیاسی از تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی مرتبه اول استفاده شد. نتایج حاصل حاکی از آن شد که مقیاس ابزاری پایا، برای ارزیابی هوش معنوی محسوب می‌شود و با توجه به پایایی مناسب و قابل قبول، که برابر با ۰/۸۳۴ گزارش شد، می‌توان از آن در محیط‌های آموزشی و پژوهشی مانند دانشگاه استفاده کرد. در پژوهش حاضر، پایایی آزمون با استفاده از آلفای کرونباخ، ۰/۸۳ محاسبه شد.

پرسشنامه مهارت‌های حل مسئله هپنر^۱: برای جمع‌آوری اطلاعات در حوزه مهارت‌های حل مسئله از پرسشنامه هپنر (۱۹۸۲) استفاده گردید. این پرسشنامه دارای ۳۵ سؤال می‌باشد که دارای طیف پنج درجه‌ای لیکرت برای پاسخگویی به سؤالات می‌باشد جهت تعیین اعتبار علمی پرسشنامه از شاخص روایی محتوایی و ضریب روایی محتوایی استفاده شد. بر این اساس، ابتدا فرم اصلی پرسشنامه‌های مهارت‌های حل مسئله ترجمه و باز ترجمه شد، بعد از آن فرم ترجمه شده، در اختیار ۱۳ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی رشت قرار گرفت و پس از جمع‌آوری نظرات، ضریب روایی محتوی تمامی عبارات پرسشنامه مهارت‌های حل مسئله، برابر با ۱ محاسبه گردید. در نهایت با کمک اساتید راهنما و مشاور، پیشنهادات بررسی شده و با اعمال نظرات اصلاحی، پرسشنامه نهایی تنظیم شد. شاخص روایی محتوی برای عبارات پرسشنامه مهارت‌های حل مسئله بین ۰/۷ تا ۱ بود. در پژوهش حاضر، پایایی آزمون با استفاده از آلفای کرونباخ، ۰/۸۵ محاسبه شد.

پرسشنامه نشخوار فکری^۲: جمع‌آوری اطلاعات در زمینه نشخوار فکری به وسیله پرسشنامه ۴۸ سؤالی یوسف (۱۳۸۳) انجام گرفت. این شاخص در قالب پرسشنامه ۵ درجه‌ای لیکرت تنظیم شد که در نهایت به منظور

جدول ۱. میانگین، انحراف استاندارد، کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی
حل مسئله	۳۵/۸۶	۶/۷۹	۰/۳۸	-۰/۴۱
هوش معنوی	۳۶/۴۴	۵/۲۵	۰/۱۴	-۰/۱۴
گرایش به اعتیاد	۲۳/۷۵	۴/۳۹	۰/۱۲	-۰/۳۸
نشخوار فکری	۲۴/۳۸	۶/۸۶	-۰/۰۸	۰/۴۰

³. Cronbach's alpha coefficients

⁴. Pilot- tests

¹. Hepner Problem Solving Skills Questionnaire

². Ruminant Questionnaire

شاخص تولرانس و تورم واریانس به ترتیب ۰/۷۱۴ و ۱/۱۳۰ به دست آمد که نشان می‌دهد فرض برقراری عدم همخطی متغیرهای مستقل رعایت شده است. نتیجه محاسبه آزمون دوربین واتسون نیز ۱/۸۸۵ به دست آمد که نشان می‌دهد مفروضه استقلال خطاها نیز در بین داده‌های پژوهش برقرار است.

همچنین، برای بررسی داده‌های پرت، مقدار فاصله ماهالانوبایس برای مطالعه حاضر گزارش شده است. به این ترتیب که مینیمم ۰/۵۱۲، ماکزیمم ۱۵/۲۴۱، میانگین ۵/۶۹ و انحراف استاندارد را ۲/۳۴ نشان می‌دهد که مقدار حداکثری در فایل داده‌ها از دامنه مقدار بحرانی خارج نشده است. به عبارت دیگر اطلاعات مربوط به هیچ یک از شرکت‌کننده‌ها پرت‌های چند متغیری تشکیل نداده و لذا جهت تحلیل داده‌ها از اطلاعات مربوط به تمامی شرکت‌کننده‌ها انجام شد. پس از بررسی و تأیید پیش‌فرض‌ها، تحلیل مدل انجام شد. شاخص‌های برازندگی مدل محاسبه و در جدول خلاصه شده است:

جدول ۲. همبستگی بین متغیرهای پژوهش

حل مسأله	هوش معنوی	گرایش به اعتیاد	نشخوار فکری
۱	**۰/۶۸۶	**۰/۶۱۷	**۰/۱۵۲
	۱	**۰/۵۷۹	**۰/۲۱۵
		۱	-۰/۱۲۷
			۱

جدول ۳. شاخص‌های برازش حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها

شاخص برازش	مقدار مطلوب
χ^2/df	بrazش مناسب < ۳/۰۰
GFI (Goodness of Fit Index)	بrazش مناسب < ۰/۹۰
AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index)	بrazش مناسب < ۰/۹۰
RMR (Root Mean square Residual)	بrazش مناسب < ۰/۰۵
NFI (Normed Fit Index)	بrazش مناسب > ۰/۹۰
CFI (Comparative Fit Index)	بrazش مناسب > ۰/۹۰
RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation)	بrazش مناسب < ۰/۰۸

شاخص نکویی برازندگی تعدیل شده یا AGFI به دست آمد. میزان شاخص‌های مذکور کمتر از ۰/۹ بود که نشان می‌دهد مدل پژوهش حاضر، برازش مناسبی دارد. جدول ۴ به اثر مستقیم متغیرهای پژوهش پرداخته است.

برای تعیین میزان رابطه متغیرها، ضریب همبستگی بین متغیرهای مورد پژوهش محاسبه شد که نتایج آن در جدول ۲ نشان داده شده است:

نتایج ضریب همبستگی بین متغیرهای مورد پژوهش نشان داد که بین مهارت‌های حل مسئله با نشخوار فکری رابطه منفی و معناداری وجود دارد، بین نشخوار فکری و به اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود دارد. همچنین بین رویکرد حل مسئله با اعتیاد به اینترنت با نقش میانجی نشخوار فکری رابطه معنادار وجود دارد.

قبل از ارزیابی مفروضه‌های مدل یابی معادلات ساختاری، نرمال بودن توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون کلموگروف - اسمیرنوف مورد محاسبه قرار گرفت. مقادیر Z برای گرایش به اعتیاد (۰/۶۸۲)؛ مهارت‌های حل مسئله (۰/۷۰۸)؛ هوش معنوی (۰/۶۳۴)؛ نشخوار فکری (۰/۵۹۸) به دست آمد که همه آن‌ها دارای سطح معناداری بالاتر از ۰/۰۵ بوده و بیانگر نرمال بودن توزیع داده‌ها می‌باشد. برای بررسی عدم هم‌خطی بین متغیرهای مستقل نیز شاخص تولرانس و VIF یا تورم واریانس استفاده شده است.

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که مقدار RMSEA کمتر از ۰/۰۸ به دست آمد که این مقدار نشان‌دهنده این است که میانگین مجذور خطاهای مدل مناسب است و مدل قابل قبول می‌باشد. همچنین نسبت کای دو به درجه آزادی کمتر از ۳ است. شاخص برازندگی تعدیل شده یا GFI کمتر از ۰/۹۰ و

جدول ۴. اثر مستقیم مهارت‌های حل مسئله، هوش معنوی و نشخوار فکری بر گرایش به اعتیاد به اینترنت

پارامتر استاندارد شده	خطای استاندارد برآورد	برآورد متغیرها
۰/۶۱**	۰/۰۰۱	اثر مستقیم حل مسئله بر: نشخوار فکری
۰/۵۲**	۰/۰۰۱	اثر مستقیم حل مسئله بر: اعتیاد به اینترنت
۰/۵۳**	۰/۰۰۱	اثر مستقیم هوش معنوی بر: نشخوار فکری
۰/۴۷**	۰/۰۰۱	اثر مستقیم هوش معنوی بر: اعتیاد به اینترنت
۰/۵۱**	۰/۰۰۱	اثر مستقیم نشخوار فکری بر: اعتیاد به اینترنت

در ادامه، جدول ۵ به بررسی مسیرهای غیرمستقیم متغیرها بر یکدیگر پرداخته شده است.

با توجه به اطلاعات مندرج در جدول ۴، اثر مستقیم حل مسئله بر نشخوار فکری و اعتیاد به اینترنت معنادار است، اثر مستقیم هوش معنوی بر نشخوار فکری و اعتیاد به اینترنت معنادار است. بنابراین فرضیه‌های نامبرده تأیید می‌شوند.

جدول ۵. برآورد ضرایب اثر غیرمستقیم متغیرها

پارامتر استاندارد شده	خطای استاندارد برآورد	برآورد متغیرها
۰/۴۶*	۰/۰۵	اثر غیرمستقیم هوش معنوی بر اعتیاد به اینترنت با میانجی نشخوار فکری

(۱۳۹۶) همخوان می‌باشد. در این راستا می‌توان گفت که فرد از طریق برنامه‌ریزی‌های مشخص، آگاهانه و منطقی میزان نشخوارهای فکری خود را کاهش می‌دهد. مهارت‌های حل مسئله از طریق تجزیه و تحلیل بهترین راه‌حل‌ها می‌تواند به فرد کمک کند تا بهترین راه را انتخاب کند و از آشفتگی‌های هیجانی و فکری او را نجات دهد. بنابراین مهارت‌های حل مسئله فرد را قادر می‌سازد که برای حل مشکلات خود به صورت فکری منسجم، عاقلانه و با برنامه‌ریزی از آشفتگی روحی خود را دور سازد و مشکلات خود را تسکین دهد.

با توجه به نتایج به دست آمده اثر غیرمستقیم هوش معنوی بر اعتیاد به اینترنت از طریق نشخوار فکری معنادار است بر این اساس فرضیه‌های مربوط به تأثیرات غیر مستقیم پذیرفته می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان داد که مهارت‌های حل مسئله میزان اعتیاد به اینترنت را در افراد کاهش می‌دهد. این یافته با نتایج پژوهش سیدان و رحمانی (۱۳۹۸)، شریفی و همکاران (۱۳۹۷)، رمضان‌پور و همکاران (۱۳۹۶) همخوان می‌باشد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که مهارت‌های حل مسئله می‌تواند به فرد کمک کند تا هنگام رویارویی با مسائل و مشکلات، راه حل‌های متعدد و عقلانی را انتخاب کند و با انتخابی آگاهانه و منطقی برای رفع مشکلات هدفمندانه تلاش کند. از این نظر فرد مبتلا به اینترنت از طریق مهارت‌های حل مسئله، میزان اعتیاد خود را کاهش می‌دهد. حل مسئله به عنوان کمک‌دهنده به تصمیم درست در فرد می‌تواند او را به تصمیم درست وادارد و فرد از طریق آن میزان اعتیاد و استفاده بیش از حد مصرف اینترنتی خود را کاهش دهد.

نتایج پژوهش همچنین نشان داد که مهارت‌های حل مسئله می‌تواند بر میزان نشخوار فکری اثر منفی بگذارد. این یافته با مطالعه رمضان‌پور و همکاران

علاوه بر این، نتایج مطالعه حاضر نشان داد که هوش معنوی بر میزان اعتیاد به اینترنت اثر مثبت می‌گذارد. این بدان معنی است که هوش معنوی از طریق بالا بردن سطوح رشد شناختی، عاطفی، اخلاقی و هیجانی فرد، او را برای جلوگیری کردن از عادات بد دور می‌سازد. از طریق هوش معنوی فرد می‌فهمد که از مسیر اصلی اش خارج شده و او را برای رسیدن به خود واقعی کمک می‌کند و آگاهی او را برای انتخاب راه صحیح کمک می‌کند. بنابراین هوش معنوی فرد معتاد را برای تصمیم درست توانمند و راه ترک اعتیاد و تصمیم درست برای مسیر درست یاری می‌دهد. از طریق هوش معنوی سطوح بالایی از حیطه‌های مختلف روانشناختی، اخلاقی،

References

- Afshar, S, SedighiArfai, F, Jafari, A and Mohammadi, Hossein (2015).The relationship between the dimensions of spiritual intelligence and the tendency to addiction and its comparison between male and female students. *Journal of Research in Religion and Health*, 2, 18-10. [Link]
- Arslan, N., &Kiper, A. (2018).Self-Disclosure and Internet Addiction.*Malaysian Online Journal of Educational Technology*, 6(1), 56-63. [Link]
- Donga, G., &Zindiye, S. (2018). Assessing the acceptance of mobile marketing among South African students.*Business & Social Sciences Journal*, 3(1), 46-57. [Link]
- Goodarzi, M; Heidari, P (2016).Investigating the Relationship between Internet Addiction and Emotional Intelligence and Spiritual Intelligence of Female Students Case Study: Female High School Students in Hamadan. 7th International Conference on Psychology and Social Sciences, Tehran, MehrIshraq Conference Company. [Link]
- Kline, R. B., (1998). Principels and practice of structural equation modeling. NY: Guilford Press. [Link]
- Liang, L., Zhou, D., Yuan, C., Shao, A. &Bian, Y. (2016). Gender differences in the relationship between internet addiction and depression: A cross-lagged study in Chinese adolescents. *Computers in Human Behavior*, 63(1), 463-470. [Link]
- Romano, M., Osborne, L. A., Truzoli, R. & Reed, P. (2014).Differential psychological impact of internet exposure on Internet addicts.*PLoS One*, 8(2), e55162. [Link]
- Seydan, S.A; Rahmani A. R. (2020).The Effectiveness of Problem-Solving Training on Internet Addiction in Male Adolescent Students.3rd International Conference on Research in Psychology, Counseling and Educational Sciences, Permanent Secretariat of the Conference. [Link]
- Messer, E.P., Ammerman, R.T., Teeters, A.R., Bodley, A.L., Howard, J., Van Ginkel, J.B., Putnam, F.W. (2018). Treatment of Maternal Depression With In-Home Cognitive Behavioral Therapy Augmented by a Parenting Enhancement: A Case Report. *Cognitive and Behavioral Practice*, 25(3), 402-415. [Link]
- Liverant, G. I., Kamholz, B. W., Sloan, D. M., & Brown, T. A. (2011). Rumination in clinical depression: A type of emotional suppression? *Cognitive Therapy and Research*, 35, 253-265. [Link]
- Baradar, M. (2019). Internet addiction among University Student: The role of self-regulation, problem-solving and interpersonal problems. *Rooyesh-e-Ravanshenasi*, 8(7): 147-152. [Link]
- HazratBegi F, Ashgari P, Makvndi B, Koraei, A. (2020). Causal Relationship Strategies for Emotion Processing and Spiritual Intelligence with Internet Addiction Tendency With the Mediating Role of Imposing Distress. *Iranian Journal of Nursing Research (IJNR) Original Article*, 15 (4): 24-33. [Link]
- Hashemi, T, Bairamim M, ShiriA,Structural, relations of rumination, catastrophizing and the symptoms of internet addiction: The mediating role of anxiety. *Razi J Med Sci*, 26 (5): 1-18. [Link]
- Moallemi S, Raghibi M, Narimani M, Shirabadi A, AdourmM. (2016). Investigation of the relationships between spiritual intelligence with job stress and occupational satisfaction in nurses based on King's spiritual intelligence questionnaire. *Quarterly Journal of Islamic Psychology*, 2(2): 134-151. [Link]
- Zohar, D.; Marshall, I. (2000).SQ, Connecting With Spiritual Intelligence, ISBN: 1-58234-044-7. [Link]
- Hamid N, Keykhosravani M, Babaamiri M, Dehghani M. (2012). Assess the relation between mental health and spiritual intelligence resiliency in Kermanshah University of Medical Sciences. *Journal - Janet ASHAPIR research*; 3:21 28. [Link]